Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003203

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-07-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Заруба Дмитро Васильович

2. Dmytro V. Zaruba

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 051

Назва наукової спеціальності: Економіка

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища

Дата захисту: 05-09-2025

Спеціальність за освітою: Екологія

Місце роботи здобувача: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 153

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління"

Код за ЄДРПОУ: 19491035

Місцезнаходження: вул. Митрополита Василя Липківського, буд. 35, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство екології та природних ресурсів України

Ідентифікатор ROR:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.55.41, 34.35.51, 06.56.31, 06.71.07, 06.73.15

Тема дисертації:

1. Організаційно-економічні засади фіскального регулювання сільськогосподарського землекористування в умовах зміни клімату

2. Organizational and economic principles of fiscal regulation of agricultural land use in climate change conditions

Реферат/анотація:

1. У дисертації теоретично узагальнено результати існуючого доробку із забезпечення збалансованого використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення (низьковуглецевого використання агроресурсів) за умов збереження прийнятних рівнів рентабельності діяльності суб'єктів господарювання в секторі рослинництва за допомогою фінансово-економічного регулювання через застосування фіскальної групи економічних важелів. На базі теоретико-методичних основ і практичних рекомендацій запропоновано удосконалення фіскальної групи інструментів щодо забезпечення збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення з урахуванням впливу змін клімату, яке полягає в підвищенні системності підходу до його застосування з орієнтацією на запровадження низьковуглецевого сільськогосподарського землекористування за товарного виробництва рослинництва. Здійснено аналіз статистичної звітності щодо обсягів виробництва рослинницької продукції, характеристик витрат на виробництво продукції сільського господарства, динаміки використання добрив і площ земельного банку. Також проведено порівняльний аналіз на основі врахування даних про динаміку вмісту гумусу і поживних речовин у регіональному вимірі в розрізі природних зон України. Окрему увагу приділено зоні степу, де функціонування рослинництва відбувається за умов недостатнього зволоження (на прикладі Одеської області). Проведений аналіз дозволив здійснити оцінку еколого-економічного стану використання земель сільськогосподарського призначення для України загалом і для умов Степу України на прикладі Одеської області, внаслідок якої дійшли до висновку про незбалансоване використання земель сільськогосподарського призначення. Проведені розрахунки показали стійку динаміку впродовж останнього десятиріччя до скорочення обсягів запасів вуглецю у ґрунтовому покриві сільськогосподарських угідь, що призводить до збільшення обсягів викидів парникових газів від сектору сільськогосподарського землекористування. Побудовано кореляційні поля та графіки кореляційної залежності динаміки змін запасів вуглецю в резервуарі мінеральних ґрунтів на землях сільськогосподарського призначення і валової продукції рослинництва в усіх категоріях господарства у розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь у цінах 2015 р. в Україні загалом і за окремими зонами. Зазначений аналітичний блок демонструє високий прямий кореляційний зв'язок між динамікою запасів вуглецю у ґрунтах, а отже, запасів гумусу, і динамікою економічної ефективності господарювання. Здійснено комплексний аналіз поточного стану застосування фіскального інструментарію за базовими його компонентами щодо використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. Здійснено аналіз релевантного закордонного досвіду до національних умов господарювання, що є вкрай актуальним з огляду на реалізацію євроінтеграційних прагнень України. Роботу засновано на вивченні новітніх законодавчих ініціатив Євросоюзу та проведено порівняння з чинним нормативно-законодавчим забезпеченням процесів відновлення і збереження агроресурсного потенціалу сектору національного товарного рослинництва в контексті врахування проблем зміни клімату. Передбачається, що в період до 2030 р. буде досягнуто кліматично нейтральне виробництво харчової продукції, і поряд з іншими позитивними результатами також очікується забезпечення відновлення деградованих земель сільськогосподарського призначення, завдяки чому буде досягнуто поглинання 310 млн т CO_2-еквівалента. Доведено, що національне нормативно-законодавче поле потребує оптимізації в частині унормування антропогенного навантаження на агроекосистему через оптимізацію структури ландшафтів у напрямі розширення площ екологостабілізуючих угідь, як-от багаторічних насаджень, серед яких потребує активізації агролісомеліорація, розширення луко-пасовищних угідь, відновлення і збереження контурних захисних насаджень поблизу водойм тощо. Запропоновано концептуальний підхід до інституційного забезпечення дієвості фіскального інструментарію як складового компонента еколого-економічного механізму збалансованого використання земель сільськогосподарського призначення, обґрунтовано оптимізацію моделі функціонування фіскальної групи інструментів стосовно управління земельними ресурсами сільськогосподарського призначення. Запропоновано підхід щодо вдосконалення нарахування податкових стягнень за використання земельних ділянок, задіяних у товарному рослинництві.

2. The thesis theoretically summarizes the results of the existing work to ensure the balanced use of agricultural land (low-carbon use of agricultural resources) under the conditions of maintaining acceptable levels of profitability of economic entities in the crop production sector through financial and economic regulation with the help of a fiscal group of instruments. On the basis of theoretical and methodological foundations and practical recommendations, it is proposed to improve the fiscal group of tools to ensure the balanced use of agricultural land, taking into account the impact of climate change, which consists in increasing the systematic approach to its application with a focus on the introduction of low-carbon agricultural land use in commercial crop production. An analysis of statistical reports on the volume of crop production, characteristics of costs for agricultural production, dynamics of fertilizer use and land bank areas of agricultural enterprises of different sizes is carried out and a comparison with data on the dynamics of humus and nutrients in the regional dimension in the context of natural zones of Ukraine is carried out. Particular attention is paid to the steppe zone, where the functioning of crop production takes place under conditions of insufficient moisture (on the example of the Odessa region). The carried out analysis allowed to assess the ecological and economic state of the use of agricultural land for Ukraine as a whole and for the conditions of the Steppe of Ukraine on the example of the Odessa region, which leads to the conclusion about the unbalanced use of agricultural land. The carried out calculations showed a steady dynamics of the last decade towards a decrease in the volume of carbon stocks in the soil cover of agricultural lands, which leads to an increase in greenhouse gas emissions from the agricultural land use sector. The constructed correlation fields and graphs of the correlation dependence of the dynamics of changes in carbon stocks in the reservoir of mineral soils on agricultural lands and gross crop production in all categories of farms per 100 hectares of agricultural land in 2015 prices in Ukraine (a) and in the zonal dimension demonstrate a high direct correlation. The specified analytical block demonstrates a high direct correlation between the dynamics of carbon stocks in soils, and therefore humus stocks, and the dynamics of economic efficiency of management. A comprehensive analysis of the current state of application of fiscal tools according to its basic components regarding the use of agricultural land in Ukraine was carried out. In the process of conducting the study and for the formation of conclusions, an analysis of relevant foreign experience was carried out. Analysis of the possibilities of implementing relevant foreign experience to national economic conditions, which is extremely relevant against the background of the implementation of Ukraine's European integration aspirations were carried out. The work is based on the study of the latest legislative initiatives of the European Union and a comparison with the existing regulatory and legislative support for the processes of restoration and preservation of the agroresource potential of the sector of national commercial crop production in the context of taking into account the problems of climate change. Climate-neutral food production is expected to be achieved by 2030, and, among other positive outcomes, degraded agricultural land is expected to be restored, providing the absorption of 310 million tonnes of CO2-eq. It is proved that the national regulatory and legislative field needs to be optimized from the standpoint of standardization of the anthropogenic load on the agroecosystem through the optimization of the structure of landscapes in the direction of expanding the areas of ecologically stabilizing lands, such as perennial plantations, including agroforestry, meadow and pasture lands, restoration and preservation of contour protective plantations near water bodies and etc. A conceptual approach to institutional provision of the effectiveness of fiscal tools as a component of the ecological and economic mechanism for the balanced use of agricultural land has been proposed, the optimization of the model of functioning of the fiscal group of tools for the management of agricultural land resources has been substantiated. An approach to improving the accrual of tax penalties for the use of land plots involved in commercial crop production has been proposed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Galushkina T., Butrym O., Baranovska V., Afanasieva O., Zaruba D. International green growth content and institutional basis of decarbonization in Ukraine. Trends in scientific thought in economics and management: Collective monograph. Boston, 2021. P. 50–63.
- 2. Butrym O., Zaruba D., Yehorova T., Hranovska L., Shablia O. The role of fiscal instruments in the implementation of low-carbon agriculture. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2023. Vol. 9. No. 4. P. 141–167.
- 3. Butrym O., Galushkina T., Bondar O., Panchenko G., Granovska L., Zaruba D. The Digitalization Role in the Crop Production Carbon Footprint Reducing. Innovative Computing and Communications. Proceedings of ICICC 2024. Vol. 1. Chapter 29. P. 353–362.
- 4. Заруба Д. В. Нормативно-правове забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів в контексті впровадження принципів зеленої економіки. Агросвіт. 2022. № 22. С. 100–110.
- 5. Заруба Д. В. Зміцнення інституційного підґрунтя моніторингу сільськогосподарського землекористування на шляху зеленого переходу. Ефективна економіка. 2023. № 5.
- 6. Бутрим О. В., Заруба Д. В. Еколого-економічні індикатори збалансованого використання агроугідь з урахуванням вимог зеленого зростання. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2024. № 2.
- 7. Заруба Д. В. Сутність та роль фіскальної групи інструментів у забезпеченні збалансованого (сталого) розвитку на засадах зеленої економіки. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 10. С. 175–181.
- 8. Бутрим О. В., Заруба Д. В. Нормативно-правове забезпечення збалансованого використання земельних ресурсів в контексті зеленої економіки. Зелена економіка. 2023. № 1. С. 96–121.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; поліпшення стану навколишнього середовища

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U100345; 0123U100531

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бутрим Оксана Володимирівна

2. Oksana V. Butrym

Кваліфікація: д. е. н., старший науковий співробітник, 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державний заклад "Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління"

Код за ЄДРПОУ: 19491035

Місцезнаходження: вул. Митрополита Василя Липківського, буд. 35, Київ, 03035, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство екології та природних ресурсів України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мединська Наталія Василівна

2. Nataliia V. Medynska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2573-0205

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дребот Оксана Іванівна

2. Oksana I. Drebot

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2681-1074

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроекології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, буд. 12, Київ, 03143, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Верстяк Андрій Васильович

2. Andrii V. Verstiak

Кваліфікація: д. е. н., доцент, 08.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8090-1233

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Код за ЄДРПОУ: 02071240

Місцезнаходження: вул. Коцюбинського, буд. 2, Чернівці, 58012, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Новаковська Ірина Олексіївна

2. Iryna O. Novakovska

Кваліфікація: д. е. н., професор, 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1473-7543

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Олександр Вікторович

2. Oleksandr V. Shevchenko

Кваліфікація: к. е. н., доц., 08.00.06

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1485-5646

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Голян Василь Анатолійович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Голян Василь Анатолійович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Боярчук Сергій Васильович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

